

QUATRE POEMES DE RAKHEL

Traducció de Marta Castillon

RAKHEL BLUVSTEIN: ELS MIRALLS DE LA VIDA

«Saps què és el més perillós que hi ha a la vida? Viure!»
(Rakhel Bluvstein, 1890-1931)

Si algú s'endinsa en la lectura dels versos de Rakhel Bluvstein penetra en els porus de la seva vida, tot percebent els seus sentiments i veient la vida amb la seva mirada.

La poesia de Rakhel Bluvstein és un clar exemple de com, molt sovint, la vida i la literatura encaixen formant un tot quasi indestriable. La seva lírica intimista és un mirall de les seves experiències vitals que van des del cant al renaixement d'Erets Israel, passant per la seva connexió amb el llac del Quineret,¹²⁷ als sentiments de solitud i malenconia en sentir la mort molt propera a causa de la tuberculosi que va contraure. Una poesia molt personal que recull les seves vivències i que s'aproxima bastant el que després esdevindrà la poesia de l'experiència. Una poesia, d'altra banda, que sembla acostar-se a l'avantguardisme artístic i literari que tot just començava a néixer a l'Europa de la primera meitat del segle XX, tot experimentant amb el vers trencat o fragmentat i deixant que un sol mot formi un vers, jugant amb els signes de puntuació o fent el lipsis gramaticals.

¹²⁷ *Quineret* és la transliteració al català del nom hebreu per designar el Llac de Tiberíades o Mar de Galilea.

Però qui és Rakhel Bluvstein? Rakhel Bluvstein és una de les poetesses més importants i més conegudes de la llengua hebrea, a banda de ser una pionera del sionisme. Es considera la primera poetessa jueva de l'època moderna. La seva vida i la seva obra poètica han pres proporcions gairebé mítiques per als lectors israelians.

Tot i tenir una part de la seva obra escrita en rus, el gruix més important de la seva lírica és en hebreu. Es conserven un total de cent quaranta-quatre poemes escrits entre el 1920 i el 1931, després de fer *alià*.¹²⁸ Aquests poemes estan distribuïts ens els següents poemaris: *Safiah*, ('Rostoll', 1927), *Minegued* ('Des de lluny', 1930) i *Nebó* (1932, publicat pòstumament).

Rakhel Bluvstein va néixer l'any 1890 a Rússia (potser a la ciutat de Viatka, al nord de l'Imperi Rus, tot i que no se sap amb exactitud) en el si d'una família jueva tradicional, fet que li permeté rebre una rigorosa formació religiosa que complementà amb la formació acadèmica que rebé de l'escola socialista russa. Era una estudiant excel·lent, dibuixava, escrivia poesia i llegia sense parar. Un dels fets més destacables dels seus primers anys de vida és la mort de la seva mare, que li provocà un buit emocional important.

Amb dinou anys (1909) va decidir fer *alià* a la terra dels seus avantpassats, a Erets Israel, amb una de les seves germanes. Es van instal·lar a Rekhovot, abans de fer vida a un quibuts al costat del Quineret. Més tard arribà la seva altra germana. Ja ens els primers dies d'estada a Israel, Rakhel se sentia bé amb si mateixa i integrada a la seva nova llar. Tot i que no sabia hebreu, li agradava escoltar els nens petits com el parlaven mentre jugaven. Va ser aleshores que va decidir callar durant un temps i no parlar ni escriure més en rus fins que no aprengué hebreu. Els matins escoltava amb molta atenció com parlaven hebreu els nens de Rekhovot —aquest hebreu d'expressió senzilla dels infants ha romàs en els seus versos— i a les nits llegia la Bíblia en hebreu —raó per la qual passatges i figures bíbliques han deixat una evident empremta en la seva poesia.

Es va dedicar de ple a treballar la terra, va deixar de dibuixar i va afirmar que «a Erets Israel es ve a tocar l'aixada i a dibuixar la terra». Va ser en aquests dies que entrà en contacte amb Khana Maizel, professora d'una escola d'agricultura per a noies dels quibuts del voltant del Quineret, i començà a estudiar les tècniques agrícoles. Treballava al camp de sol a sol i se sentia feliç de treballar «amb les seves mans» la terra d'Erets Israel. En aquest sentit va rebre les influències d' Aaron David Gordon, pioner sionista vingut de Rússia com ella, que creia en «la religió del treball». Fruit de l'influx de Gordon, de l'amor a la terra i del seu arrelament al Quineret, Rakhel va escriure alguns dels seus poemes més bonics que

¹²⁸ *Alià* és la paraula utilitzada per anomenar la immigració jueva cap a Erets Israel, un dels preceptes més importants del judaisme. Etimològicament prové d'*alià la-reguel*, que significa 'pelegrinatge', per l'efecte d'ascensió cap a Jerusalem durant els pelegrinatges regulats per a les festivitats de *Pessakh*, *Xavuot* i *Sucot*.

expressen, amb entusiasme i amb una forta sensibilitat, aquestes experiències i els sentiments que li produïen.

Entre el 1913 i el 1916 es traslladà a Tolosa de Llenguadoc per aprendre les noves tècniques agrícoles, amb la mala sort que va esclatar la Primera Guerra Mundial i no li va ser possible retornar a Israel. Els sentiments d'enyor envers els amics del quibuts (la seva família, al capdavant), envers el seu estimat Quineret i envers la seva terra van amaran la seva ànima. Com a conseqüència d'aquests esdeveniments es va traslladar a Roma per estudiar art i posteriorment a Odessa (Rússia) on es va dedicar a fer mestra de nens malalts de tuberculosi i a redactar un primer llibre de records, *A la riba del Quineret*.

Rakhel va contreure la tuberculosi, malaltia incurable aleshores. El 1919 va poder retornar finalment a Israel. Però de sobte tot va canviar i la seva vida va haver d'agafar un rumb ben diferent al desitjat per ella. La llum del Quineret, el bàlsam, la felicitat serena que cantava en el seu poema es van transformar en desencís i frustració. El desencís i els sentiments de solitud de veure's obligada a viure a Tel Aviv, lluny del seu estimat Quineret i privada de treballar amb les seves mans la terra d'Erets Israel. I la frustració d'una maternitat estroncada.

A partir dels 1928 la tuberculosi va xuclar la seva força i la va empènyer a passar dies estirada al seu llit, però no la va privar de la seva força creativa, d'escriure poemes que són un recorregut emocional del seu patiment i de la seva solitud. D'aquests anys són la majoria dels seus poemes, que envia al diari de tendència socialista *Davar* i que els lectors esperaven delerosos de llegir cada divendres. Uns versos d'expressió senzilla i clara, però d'una gran profunditat i humanitat, uns versos que transmetien unes emocions i uns sentiments que empatitzaven de ple amb els seus lectors.

A la primavera de 1931 Rakhel va morir amb només quaranta-un anys però la seva poesia perviu en la memòria d'Israel fins a avui en dia.

Si un dia aneu al Quineret, entre arbres frondosos, busqueu una làpida senzilla i amb un sol nom: Rakhel. Si preu atenció us ressonaran amb força els seus versos. I les seus sentiments. I la seva vida.

FELICITAT SERENA

Munt de sorra amarat de sol,
sobre aquest munt de sorra — tu i jo,
i en el cor —
felicitat serena.

Mitjos colors, mitges veus,
no cal preguntar, no cal respondre
mira, escolta.

Acarona'm amb la mà els cabells llisos.

I en el cor —
felicitat serena,
bàlsam.

(1925-1926)

ESTÈRIL

Si tingués un fill! Nen petitó.

Rínxols negres i espavilat.

Li agafaria la maneta i passejaríem lentament.

Pels caminois del parc.

Nen.

Petitó.

Uri, li diria, Uri meu!

Suau i clar, és aquest nom tan breu.

Fragment lluminós.

El meu nen bru.

Uri, li diria!

Però encara que m'amargui com Raquel, la nostra mare.

Però encara que resi com Anna de Xilo.

L'esperaré.

(1928)

LA MEVA FORÇA S'AFEBLEIX

Sigues bo amb mi, sigues bo amb mi!

Sigues-me pont estret damunt un abisme de tristesa, damunt la tristesa
dels meus dies.

Sigues bo amb mi, sigues bo amb mi! Sigues-me un bri de companyia.

Sigues suport per al meu cor, sigues arbre ombrívol damunt el desert
desolat.

Sigues bo amb mi! La nit és tan llarga, l'alba tan llunyana.

Sigues-me bri de llum, sigues joia sobtada.

Sigues-me el pa de cada dia!

(Poema publicat pòstumament)

I POTSER AQUESTES COSES NO FOREN D'AQUEST MÓN

¿I potser aquestes coses no foren d'aquest món,

i potser

no vaig matinar a l'alba

per treballar a l'hort amb la suor del meu front?

¿I potser mai, en els dies llargs i ardents

de la sega,

des de dalt del carro carregat,

vaig lliurar la meua veu en una cançó?

¿I potser mai no em vaig purificar en el blau silenciós

i bondadós

del meu Quineret... oh, el meu Quineret,

has existit, o he somiat un somni?

(1927)

[De l'edició promoguda per la Plataforma Cultural Jueva — MOZAIKA]

Els articles d'aquest número 3 de la revista *Veus baixes*,
publicats al març de 2015,
amb ISSN 2254-5336,
es publiquen amb llicència Creative Commons:
se n'autoritza la reproducció sempre que se'n citi l'autor,
que sigui sense propòsits comercials
i que no se'n facin elaboracions derivades

